

Creative Commons Sertifika Eğitim Kaynakları

Bölüm 4: CC lisanslarının ve CC lisanslı eserlerin kullanılması

Artık lisansların nasıl işlediğini ve nasıl tasarlandıklarını bildiğiniz için, CC lisanslarını ve CC0 formunu kendi eserlerinizde kullanmaya ve başkalarının yarattığı CC lisanslı eserleri kullanmaya hazırsınız.

Bu ünite, eserini CC lisansı ile lisanslayan ve CC lisanslı bir eseri kullanan kişi olarak bilmeniz gereken konuları kapsamaktadır. CC ile lisansladığınız bir eser, başkalarının yarattığı CC lisanslı bir eseri içeriyorsa bu durumda hem lisanslayan, hem de kullanıcı olursunuz!

Bu bölüm dört başlıktan oluşmaktadır

- 4.1 CC lisansı seçme ve uygulama
- 4.2 CC lisansını uyguladıktan sonra yapılacak işler
- 4.3 CC lisanslı eserler bulma ve yeniden kullanma
- 4.4 CC lisanslı bir eseri karıştırma (remix)

Bu bölümün kapsadığı konulardan biri hakkında ek bilgi isterseniz [ek kaynaklara](#) bakabilirsiniz.

Bölüm 4'ün İngilizce orijinalini okumak için [buraya](#), Türkçe çevirisinin PDF kopyasını indirmek için [buraya](#) tıklayınız.

4.1 CC lisansı seçmek ve uygulamak

Öğrenim çıktıları

Bu bölümü tamamladığınızda;

- CC lisansı veya CC0 uygulamadan önce dikkate alınması gereken en önemli noktaları bilecek,
- CC'nin Lisans Seçme aracını kullanarak lisans seçebilecek ve CC'nin Kamu Malı Tahsis aracını kullanarak CC0 uygulayabilecek,
- İlgili faktörleri dikkate alarak hangi lisansı kullanmanız gerektiğini bileceksiniz.

CC BY Lisans butonu. Ticari marka: Creative Commons.

Neden önemli?

Yaratıcılar eserleri için CC lisansı veya CC0 uygulamadan önce neleri dikkate almalıdır? Eserlerini CC lisanslarını kullanarak paylaşmayı karar veren yaratıcılar için çeşitli seçenekler bulunmaktadır. CC lisansı veya CC0 uygulamadan önce dikkate alınması gereken pek çok nokta da bulunmaktadır. Örnek olarak gereken tüm haklara sahip olup olmadığınız ve değilseniz bunu halka nasıl göstermeniz gerektiği gibi.

Sizin için neden önemli?

Eseriniz için belirli bir CC lisansını nasıl seçebilirsiniz? Belirli bir lisansı seçtikten sonra onu eserinizle nasıl uygulayacağınızı biliyor musunuz? Sonradan lisans hakkında fikrinizi değiştirirseniz ne olur?

Temel bilgiler

Yaratıcı eseriniz için Creative Commons lisansı veya CC0 seçimi yapmadan önce dikkate almanız gereken bazı önemli unsurlar bulunmaktadır:

Lisanslar ve CC0 geri alınamaz. "Geri alınamaz", terimi iptal edilemez bir yasal anlaşma anlamına gelmektedir. Başka bir deyişle, bir esere uygulanan CC lisansı, eserin telif hakkı sona erinceye kadar geçerli kalır. CC lisanslarının bu özellikleri, kullanıcılar açısından çok faydalıdır, çünkü eserin yaratıcısının CC lisansı ile verdiği hakları keyfi olarak istediği zaman geri alamayacağını bilirler.

Lisanslar geri alınamaz olduğu için bir esere CC lisansı uygulamadan önce seçenekleri mutlaka dikkatle incelemeniz gerekmektedir.

Lisansı uyguladığınız eserin telif hakkına sahip olmanız veya kontrolünün elinizde olması gerekir. Örnek olarak kamu malı bir eserin ya da Enrique Iglesias'ın bir şarkısının telif hakkına sahip değilsiniz veya bunun kontrolü sizde değil. Ek olarak, çalıştığınız iş kapsamında bir materyal yaratırsanız, o materyalin hak sahibi siz olmayabilirsiniz ve CC lisansı uygulamadan önce işvereninizden izin almanız gerekebilir. CC lisansı uygulamadan önce o lisansı vermek istediğiniz eserin telif hakkının size ait olup olmadığına dikkat edin.

Hangi Creative Commons lisansını kullanmam gerekir?

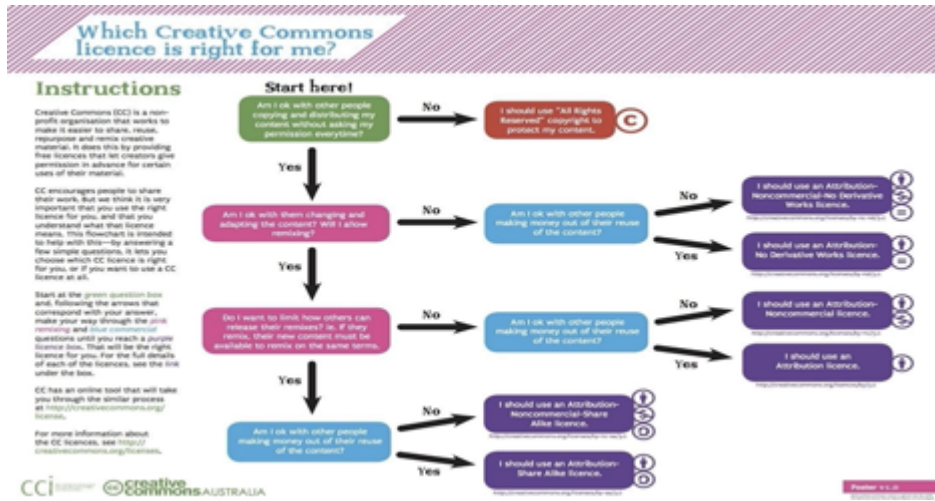
Altı ayrı Creative Commons lisansı, telif hakkını elinde tutarken eserlerini herkesle paylaşmak isteyen yaratıcı içerik sahiplerine bir dizi seçenek sunmaktadır. Sizin için uygun lisansın hangisi olduğunu saptamanın en iyi yolu, neden paylaşmak istediğinizi ve başkalarının bu eseri nasıl kullanmalarını istediğinizi düşünmektir.

Örnek olarak aşağıdaki soruları dikkate alın:

- Sizce başkaları eserinizden ilginç yeni eserler yaratabilirler mi? Başkalarına yazılarınızı farklı dillere tercüme etme izni vermek istiyor musunuz ya da bunun dışında kendi gereksinimlerine göre özelleştirsinler istiyor musunuz? Bu durumda eserinizin uyarlanmasına izin veren lisansı seçmeniz gerekir.
- Resimlerinizin Wikipedia'ya konulabilir olması sizin için önemli mi? Bu durumda CC BY, BY-SA veya CC0 lisansını seçmeniz gerekir: Çünkü Wikipedia "gayri ticari" veya "türetilemez" koşulu lisanslanmış resimleri bazı harici durumlar dışında kabul etmektedir.
- Eserdeki tüm haklarınızdan vazgeçmek, böylece dünyanın her yerinde herkesin istediği gibi kullanmasına izin vermek istiyor musunuz? Bu durumda kamu malına tahsis aracı olan CC0'ı kullanmayı düşünebilirsiniz.

Sizin için en uygun lisansın hangisi olduğunu saptamak için yardıma gereksinim duyarsanız CC Avustralya'nın akış grafiği işinize yarayabilir (not: bu grafikte verilen bilgi, hukuki tavsiye niteliğinde değildir ve 4.0 lisanslarından önce hazırlanmıştır):

<http://creativecommons.org.au/learn/fact-sheets/licensing-flowchart/>

Which Creative Commons license is right for me , CC Avustralya. CC BY

Bir CC lisansını eserime nasıl uygulayabilirim?

CC lisansı kullanmaya karar verdikten ve hangi lisansı kullanacağınızı belirledikten sonra o lisansı uygulamak basit bir işlemdir. Tek yapmanız gereken şey, eseriniz için seçtiğiniz CC lisansı tipini görsel olarak belirtmektir. Bununla beraber, "deed" olarak adlandırılan, ilgili CC lisans özetinin linkini (örneğin <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>) eklemenizi

(veya çevrimdışı çalışıyorsanız CC lisansının URL adresini), yazmanızı önemle tavsiye ediyoruz. Bunu eserinizle ilgili telif hakkı bildirimine, sitenizin alt satırına veya eserinizin formatına ve ortamına uygun başka bir yere yazabilirsiniz. Önemli olan CC lisansının neyi kapsadığını netleştirmektir ve bildirim göze çarpar bir yere yerleştirmektir. Ek bilgi için bakınız [Marking your work with a CC license](#) (Eserlerinizi CC lisansı ile işaretlemek).

Seçtiğiniz CC lisansını belirtmek BC Açık Ders Kitaplarının dipnotunda yer alan aşağıdaki bildirim kadar kolay:

Aksi belirtilmediği sürece, bu sitenin içeriği Creative Commons Atıf 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

YouTube, Medium ve Flickr gibi popüler platformlar, çalışmanızı seçtiğiniz CC lisanslarıyla işaretlemenize olanak tanıyan, kendi altyapılarına gömülü CC lisans araçlarına sahiptirler. Aşağıdaki kılavuzları yararlı bulabilirsiniz:

- [YouTube'da CC lisansı uygulama](#)
- [Medium'da CC lisansı uygulama](#)
- [Flickr'da CC lisansı uygulama](#)

iNaturalist gibi, vatandaş bilimi için oluşturulmuş başka önemli ve popüler platformlar vardır. Burada hangi lisansı kullanacağınızı seçebilir ve CC lisansı altında lisanslanan görselleri arayabilirsiniz. [Zenodo](#) gibi ön baskı arşivleri de lisansınızı seçmek için teknik özelliklere sahiptir. [Wikimedia Commons](#) da kendi teknik altyapısı aracılığıyla lisansınızı seçmenize izin verir, ancak bu yalnızca Wikimedia projelerinin kabul ettiği lisanslarla sınırlıdır.

Genel bir ilke olarak, CC lisansını nasıl uygulayacağınıza karar verirken, CC lisanslarının kullanıcı düşünülerek tasarlandığını unutmamak önemlidir. Kullanıcının eseri kullanması için hangi koşulların geçerli olduğunu anlamasını kolaylaştırmak istiyorsunuz. Dolayısıyla, bir CC lisansı uyguladığınızda, onu görünür hale getirin, bulmayı kolaylaştırın, çelişkili durumlardan kaçınmaya çalışın ve her zaman kullanıcıyı düşünün.

Eğer kişisel blog veya siteniz varsa, seçtiğiniz lisansı belirten kodu üretmek için CC lisans seçme uygulamasını kullanmanızı tavsiye ediyoruz. Bu şekilde oluşturduğunuz kodu

çevrimiçi ortamda kopyalayabilir ve eserinize ekleyebilirsiniz.

Biraz zaman ayırarak [CC lisans seçim aracını](#) inceleyin. Tercihlerinizi işaretledikten sonra bu uygulama, seçiminize uygun lisansı üretir. Unutmayın ki bu lisans seçim uygulaması kayıt sayfası değildir. Sadece sizin için standart HTML kodunu, ikonları ve lisans beyanlarını üretir.

Video klip ve çevrimdışı belgeler gibi farklı eserleri kapsayan CC lisanslarının örnekleri için bakınız: CC Wiki on Marking Your Work with a CC license (Eserinizi CC lisansı ile işaretleme konulu CC Wiki). Licensing examples page (Lisanslama örnekleri sayfası)'nı da inceleyin.

License Features
Your choices on this panel will update the other panels on this page.

Choose the license

Allow adaptations of your work to be shared?

Yes No Yes, as long as others share alike

Allow commercial uses of your work?

Yes No

Selected License
Attribution 4.0 International

Chosen license

Help others attribute you!
This part is optional, but filling it out will add machine-readable metadata to the suggested HTML!

Have a web page?

CC mark for websites and html code

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

Copy this code to let your visitors know!

```
<code></code>
```

Normal icon Compact icon

Kodun üstündeki metni ve ikonu görüyor musunuz? Söz konusu metni / linkleri kopyalar ve eserinize eklerseniz eserinizi CC lisansı ile işaretlenmiş olur.

CC0 nasıl uygulanır?

Lisanslar gibi, CC0 da seçim aracına sahiptir. Eğer eserinizi kamu malı haline getirmek istiyorsanız <https://creativecommons.org/choose/zero/waiver> sayfasına girin. Gereken

alanları doldurun, koşulları kabul edin ve eserinize eklemek için oluşan metadatayı alarak eserinizi CC0 ile işaretleyin.

Eğer eserinizi başka türlü işaretlemek ya da bir video klipteki kapanış yazıları gibi farklı bir formatta kullanmak istiyorsanız, <https://creativecommons.org/about/downloads/> sayfasından tüm CC ikonlarının indirilebilir versiyonlarına erişebilirsiniz.

Atıf

Çalışmanız için size atıfta bulunulması

CC lisanslarının önemli bir yönü atıftır. CC, ilişkilendirme uygulamaları için (hem çalışmanızı işaretlemek hem de başkalarına atıfta bulunmak için) "TASL yaklaşımını" izlemenizi önerir:

- 1 T (title) = Başlık
- 2 A (author) = Yazar (kime atıf verileceğini belirtin)
- 3 S (source) = Kaynak (kullanıcılar için kaynağa link)
- 4 L (license) = Lisans (CC lisans özetine link)

Çalışmanızı paylaşırken bu bilgileri verirseniz, diğerleri kolayca keşfedebilir, yeniden kullanabilir ve çalışmanız için size atıf verebilir. :alışmanızı farklı durumlarda nasıl işaretleyeceğinize dair daha fazla örnek için, [CC'nin ayrıntılı işaretleme sayfasına](#) bakabilirsiniz.

Başkalarının çalışmalarına atıfta bulunmak

Başkalarının eserlerini kendi çalışmanızda kullanıyorsanız, bu çalışmalara atıf vermelisiniz.

Bir resmi TASL bilgileriyle işaretleme örneği aşağıda verilmiştir. Aşağıda verilen resim, CC işaretlemesinin iyi bir örneğidir, çünkü atıf beyanında tüm ilgili linkleri içeren TASL bilgisi verilmiştir.

Creative Commons 10. Doğum Günü Kutlaması, San Francisco, hazırlayan tvol. CC BY 2.0

Eserinizin başka bir kişinin eserine dayalı olduğunu belirtmek

Eğer eseriniz başka bir eserin değiştirilmiş hali veya uyarlaması ise bunu belirtin, özgün eserin yaratıcısının adını da belirtin. Değişiklik yaptığınız eserin linkini ekleyin ve o eserin hangi lisansa tabi olduğunu belirtin.

Örnek: Bu eser "90fied", tvol'a ait CC BY lisanslı "Creative Commons 10th Birthday Celebration San Francisco" adlı eserden türetilmiştir. [isminiz], "90fied", CC BY lisanslı.

This work, "90fied", is a derivative of "Creative Commons 10th Birthday Celebration San Francisco" by tvol, used under CC BY. "90fied" is licensed under CC BY by [Your name here].

Kendi eserinize dahil ettiğiniz başkaları eserlerini belirtmek

Saylor Akademisinin bir dersinden örnek:

Course Terms of Use

All Saylor Academy courses are licensed under a [Creative Commons Attribution 3.0 Unported License](#). For licensing purposes, a "course" is defined as the structure, syllabus, learning outcomes, unit descriptions, and the framing text that accompanies resources curated from third parties. That excludes the third party resources themselves, including the following resources used in this course, which contain the individual licenses listed below:

Introductory Statistics:

- Provided without attribution as requested by the work's original creator or licensor.
- Licensed under [CC BY-NC-SA 3.0](#)

Khan Academy Resources:

- Attributed to Khan Academy
- Licensed under [CC BY-NC-SA 3.0](#)
- Original versions can be found here: <https://www.khanacademy.org/>

Al Greene/SOPHIA Resources:

- Attributed to Al Greene and SOPHIA
- Licensed under [CC BY-NC-SA 3.0](#)
- Original versions can be found here: <https://www.sophia.org/users/al-greene>

Boundless Resources:

- Attributed to Boundless
- Licensed under [CC BY-SA 4.0](#)
- Original versions can be found here: <https://www.boundless.com/>

Susan Dean and Barbara Illowsky's *Collaborative Statistics*:

- Attributed to Susan Dean, and Barbara Illowsky, and OpenStax College
- Licensed under [CC BY 3.0](#)
- Original versions can be found here: <http://cnx.org/contents/XgdE-Z55@40.9:LnCgyaMt@17/Preface>

End of Unit Assessments

- Attributed to OpenStax College
- Licensed [CC BY 4.0](#)
- Original versions can be found here: https://cnx.org/contents/MBiUQmmY@18.54:YhmJ_b@13/Review-Exercises-Ch-3-13

All other resources are copyrighted, and may not be reproduced without the explicit permission from the copyright holder.

Last modified: Wednesday, April 19, 2017, 3:26 PM

Her örnekte amaç aynıdır: Eserin hangi bölümünü kimin yarattığını başkalarına bildirmek. (1) Bir eserin tamamının veya bir bölümünün kullanım koşullarını belirlemek. (2) Yeni eserlerinizi yaratmak için kullandığınız veya kendi eserinize dahil ettiğiniz eserler hakkında bilgi vermek.

Son notlar

Bir esere CC lisansı uygularken: 1) Gereksinimlerinize en uygun CC lisansını belirlemek için CC lisans seçim uygulamasını kullanın. Mümkünse lisans kodunu uygulayın veya verilen metni ve linkleri kopyalayın ve ekleyin. 2) Çevrimiçi bir platform (ör. Flickr) kullanıyorsanız, sistemde gömülü CC lisans araçlarını kullanarak eserınızı CC lisansı ile işaretleyin. 3) TASL yöntemini kullanarak eserınızı işaretleyin ve başkalarının eserlerine atıfta bulunun.

Hangi CC lisansının en uygun olduğu sorusunun tek bir yanıtı yok. CC lisansı seçerken neden paylaşmak istediğinizi ve başkalarının eserınızı nasıl kullanmalarını istediğinizi dikkate almanız gerekir.

4.2 CC lisansı uygulandıktan sonra dikkate alınacak konular

Öğrenim çıktıları

Bu bölümü tamamladığınızda;

- CC'nin lisans koşullarında değişikliği neden tavsiye etmediğini,
- Ücretli erişimin CC lisanslı içerikleri nasıl etkilediğini,
- İçeriğin teknik formatının neden önemli olduğunu ve
- CC lisansı kullanan kişinin, o lisansın koşullarında değişiklik yapmak isterse ne olacağını tanımlayabileceksiniz.

Sansür kısıtlamaları, stevenpb. CC0.

Neden önemli?

Creative Commons lisanslarının en önemli özelliklerinden biri standartlaşmış olmalarıdır. Bu sayede herkesin lisansların nasıl işlediğini ve kullanıcıların lisansların gereklerini yerine getirmek için ne yapmaları gerektiğini anlamaları kolaylaşmaktadır.

Ancak CC lisansları, uygulandıkları eserlerin tabi olduğu yegane koşullar olmayabilir. CC lisanslı eserler genelde kendi hizmet koşullarını uygulayan web sitelerinin içindedir. Bazen, eserler kullanması veya uyarlaması zor formatlarda olabilir. Basılı eserler genelde ücret karşılığı satılmaktadır.

Sizin için neden önemli?

Hiç CC lisanslı olan fakat kopyalaması ve paylaşması zor bir çalışma ile karşılaştınız mı? Yeniden kullanmanı zorlaştıran koşul neydi? Söz konusu koşul teknik formatla mı ilgiliydi, esere erişim kısıtlaması mı vardı, yoksa başka bir koşul muydu?

Temel bilgiler

Creative Commons lisansları standartlaşmış lisanslardır, yani aynı tür CC lisansına tabi olan tüm eserler için aynı koşullar geçerlidir. Bu durum lisans tasarımının başlıca özelliklerinden biridir ve herkesin CC lisanslı eserleri birleştirip, yeniden düzenlemesine yani karıştırmasına (remix) sağlamaktadır. Lisansların kolay anlaşılır olmasını da sağlamaktadır.

Ancak lisansları kullanan kişilerin ve kuruluşların gereksinimleri ve istekleri çeşitlenmektedir. Bazen yaratıcılar, CC lisanslarının içerdіđi standart koşullardan biraz farklı koşullar isteyebilir.

Yaratıcılara açık telif hakkı lisanslarına özel koşullar eklemelerini kesinlikle tavsiye etmiyoruz. Çünkü bu tür özel koşullar karmaşaya yol açmaktadır, kullanıcıların lisansın özelleştirilmiş koşullarını öğrenmek için zaman ayırması gerekmektedir ve bu standartlaştırmanın faydalarını ortadan kaldırmaktadır. Eğer bir CC lisansının koşullarından birini değiştirirseniz, onu Creative Commons lisansı ile adlandırmazsınız ya da CC ticari markalarını kullanamazsınız. Bu kural, CC lisanslı eserinizin başkaları tarafından kullanılmasına İnternet sitesi hizmet koşulları gibi ayrı anlaşmalar uyarınca kısıtlar getirilmez halinde de geçerlidir. Örnek olarak İnternet sitenizin hizmet koşulları, CC lisanslı eserinizi -eğer lisansın koşulları buna izin veriyorsa- kullanıcıların kopyalamasını yasaklayamaz. Fakat CC lisanslı eserinizin kullanılmasına ilişkin daha özgür koşullar

ekleyebilir ve hala CC lisansı olarak adlandırabilirsiniz. Örneğin, size atıf verilmesi koşulundan i feragat edebilirsiniz.

Creative Commons bu kuralları belirten [ayrıntılı bir yasal politika](#) yayınlamıştır. Fakat bu kuralları uygulamanın en iyi yolu kendinize şu soruyu sormaktır: Başkalarının CC lisanslı eserini kullanmasını kolaylaştırmak mı yoksa zorlaştırmak mı istiyorsunuz? Eğer zorlaştırmak istiyorsanız, bu genelde yasaklar anlamına gelir ve bu durumda eserinizden Creative Commons ibaresini silmeniz gerekir.

Yukarıda belirtilenlerin tümü, CC lisanslı eserlerin yaratıcıları yani hak sahipleri için geçerlidir. ***Hak sahibinin CC lisanslı eseri için belirlediği yasal koşullar, kullanıcılar tarafından değiştirilemez.***

CC lisanslı eserler için ücretlendirme

Bu bölümün birinci başlığı, CC lisanslı eserlerin yasal koşullarının değiştirilmesine bu amaçla lisans koşullarında değişiklik yapılmasına veya ayrı bir anlaşma tanzim edilmesine ilişkin kuralları içermektedir.

Peki CC lisanslı bir eseri satmak isterseniz ne yapmanız gerekir?

Eserin yaratıcısı iseniz satabilirsiniz. CC lisanslı bir eserden para kazanmanın en yaygın yolu, o eserin (örneğin bir ders kitabının) kâğıda basılı kopyalarını satmak ve dijital kopyalarının ücretsiz indirilmesine izin vermektir. Örnek olarak Cards Against Humanity adlı kart oyunu Creative Commons BY-NC-SA 2.0 lisanslıdır. Bu oyunun kartları ücretsiz olarak indirilebilir, fakat basılı kartları satılmaktadır.

Cards Against Humanity kart oyunu paketleri, fotoğraf: jared. CC BY 2.0.

CC lisanslı bir eserin dijital kopyalarına erişim için ücret almak zor bir işlemdir. Yasal açıdan serbesttir, fakat bir müşteri ücret ödeyip eseri indirdikten sonra ilgili CC lisansının koşullarına uygun olarak eseri başkalarına ücretsiz dağıtabilir.

Başka bir kişiye ait bir CC lisanslı eserin basılı veya dijital kopyasına erişmek isteyenlerden ücret almak için o eseri kapsayan CC lisansını dikkatle okumak gerekir. Eğer CC lisansında gayri ticari (NonCommercial-NC) koşulu varsa o esere erişmek isteyenlerden ücret alamazsınız.

Eserinizi erişilebilir hale getirmek

Formatlar: Eserinize için CC lisansı uygulamak başkalarının onu yeniden kullanmasını ve düzenlemesini (remix) kolaylaştırmayabilir. İçeriğinin teknik formatı (PDF, mp3) nedir? Eserinizi indirmek mümkün mü? Lisans izin verse bile eserinizde değişiklik yapmak veya karıştırmak (remix) mümkün mü? Pek çok yaratıcı, eserlerinin son haline ek olarak değişiklik yapılabilir kaynak dosyasını da sunmaktadır, böylece eseri kendi amaçları için kullanmak isteyenlerin işini kolaylaştırmaktadır. Örnek olarak basılı kitaba veya dijital ortamda kitaba ek olarak eserin "kes-yapıştır" işlemine izin veren dosyasını da sunabilirsiniz, böylece başkaları eserinizin bazı bölümlerini kendi eserlerine ekleyebilirler.

DRM: Dijital Haklar Yönetimi (Digital Rights Management-DRM), örneğin kopyalamaya karşı koruma teknolojisi uygulayan bir dağıtım platformu kullanırsanız, kullanıcıların eserinizin CC lisansında verilen izinleri kullanmasını istemeden de olsa çok zorlaştırırsınız. CC lisanslı eserlerinizi DRM kullanan bir platforma yüklemek zorunda iseniz, aynı içeriği DRM kullanmayan sitelere de yüklemeyi göz önünde bulundurun.

Not: CC lisansları, başka bir kişiye ait CC lisanslı esere, o kişiden izin almadan DRM uygulamalarını yasaklar.

CC lisansını sonradan değiştirmek isterseniz ne olur?

Bazı yaratıcılar bir eser için CC lisansı verdikten bir süre sonra lisansın koşullarında değişiklik yapmak istemektedir. Orijinal lisans iptal edilemez, fakat eser sahibi çalışması için başka bir lisans kullanmakta özgürdür. Benzer şekilde, eser sahibi çalışmasının çevrimiçi kopyasını koyduğu siteden kaldırabilir.

Bu durumda esere orijinal lisansına uygun şekilde erişen kullanıcılar, telif hakkı sona erinceye kadar eseri orijinal lisansın koşullarına uygun şekilde kullanabilir. Buna karşılık, kullanıcılar eser sahibinin yaptığı değişikliğe isteğine saygı çerçevesinde yeni koşulları yerine getirmeyi de kabul edebilir.

CC lisanslı çalışmanız istemediğiniz bir şekilde kullanılırsa ne olur?

Kullanıcılar lisans koşullarını yerine getirdiği sürece yazarlar/lisansı uygulayanlar kullanıcıların eserlerini nasıl kullandıklarına karışamazlar. Öte yandan tüm CC lisansları, lisans sahibinin eserleri ile ilişkilendirilmek istemediği veya eserlerinin kullanım şekli onaylamadığı zamanlarda kullanılacak [çeşitli mekanizmalar](#) sağlamaktadır.

- Birincisi, tüm CC lisansları [kapsamındaki eser sahibine atıf yapma koşulu, bu eserin belirli bir kullanımını onayladığı veya desteklediği](#) şeklinde algılanamaz.
- İkincisi, lisansı uygulayan eser sahipleri, isterlerse isimlerinin eser sahibi olarak belirtilmesi yani atıf koşulundan feragat edebilir.

- Üçüncüsü, eser sahibi, çalışmasının değiştirilme veya kullanılma şekline rahatsız olursa CC lisansı uyarınca kullanıcıdan [atıf bilgisini eserden kaldırmasını](#) talep edebilir (3.0 ve önceki lisans sürümlerinde bu hak sadece uyarlamalar ve koleksiyonlar için kullanılabilirdi; 4.0 sürümünde ise eserin değiştirilmemiş hali için de kullanılabilir).
- Son olarak, lisanslı bir eserde değişiklik yapan kişiler, [eserin orijinalinde değişiklik yaptığını belirtmek](#) zorundadır. Böylece eserin orijinalinde yapılan değişiklikler -lisans sahibi onaylasın veya onaylamasın- orijinal eserin sahibine atfedilemez.
- Ayrıca unutmayın ki:
 - Commons' paylaşım dünyası doğru şeyi yapmaya çalışan iyi niyetli kişilerle doludur, bu nedenle açık lisanslı eserlerin kötüye kullanıldığına ender olarak rastlanmaktadır. CC lisansı kullanmak, iyi niyetli ve sorumluluk sahibi kişilere eserlerinizi kullanma ve üzerine başka eser inşa etme özgürlüğü vermektedir.
 - Telif hakkı ve/veya açık telif hakkı lisansları telif hakkını umursamayan 'kötü' niyetli kişilerin, eserlerinizi 'kötü' amaçlı kullanmasını engelleyemez.

Adli davalar: Açık eğitim

Lisanslarımızın ilk defa yayınlanmasından bu yana geçen yaklaşık 20 yıl içinde CC lisanslarının yorumlanması konulu çok az dava açıldı, özellikle de İnternette yaklaşık 1,6 milyar CC lisanslı eser bulunduğu dikkate alınırsa dava sayısı çok düşüktür. CC lisansları davalarda inanılmaz iyi sonuçlar elde etti ve özel görüşmeler yoluyla hazırlanan özel lisanslara taraf olan kişiler arasında açılan davalara kıyasla ihtilaf sayısı çok azdır.[1]

2017-2018 döneminde CC lisansları konulu üç önemli dava açıldı. Great Minds ile FedEx arasındaki dava, Great Minds ile Office Depot arasındaki dava ve Philpot ile Media Research Center arasındaki dava. Bu üç davada da mahkemeler CC lisanslarının geçerli ve uygulanabilir olduğuna karar verdi ve içeriklerin halkla paylaşılmasında oynadıkları rolü onayladı.

Great Minds ile FedEx Office arasındaki dava ve Great Minds ile Office Depot arasındaki dava . Bu iki dava, ders müfredatı hazırlayan Great Minds şirketi tarafından açıldı. Great Minds, New York eyaleti hükümetinden aldığı fonla okullar için Açık Eğitim Kaynakları (AEK) hazırlıyordu ve bunları [CC BY-NC-SA 4.0](#) lisansı ile lisanslıyordu. Çok sayıda okul yönetimi, FedEx ve/veya Office Depot firmalarından söz konusu AEK kaynaklarını kendi sınıflarında kullanmak üzere basmalarını istedi.

Great Minds, okul yönetimlerinin iş verdiği bu ticari kopyalama firmalarına karşı, gayri ticari (NC) lisanslanmış açık eğitim kaynaklarını (AEK) çoğalttıkları için dava açtı.

Great Minds şirketi her iki davada da, okulların [CC BY-NC-SA 4.0](#) lisansı ile dağıtılan ders kaynaklarını yüklenicilere (yani FedEx ve Office Depot zincirine bağlı baskı merkezlerine) bastırmaya izinleri olmadığını, çünkü baskı merkezlerinin bu işten para kazandıklarını öne sürdü. Great Minds firmasının teorisine; yükleniciler CC lisanslı eserleri çoğaltırken CC lisansını yerine getirmeliydi.

Great Minds şirketi, içerik gayri ticari lisansla lisanslandığı için, FedEx'in ve Office Depot'un içeriği çoğaltarak para kazanmasının lisansı ihlal ettiğini iddia etti. Buradaki önemli nokta; Great Minds, okul yönetimlerinin çoğaltılmış kaynakları kullanmasının lisanstaki gayri ticari koşulunu ihlal ettiğini ileri sürmedi.

Her iki davada da asıl soru, lisanslı eseri kullananın (eseri ticari amaçla kullanmayan okul yönetimleri) eserleri çoğaltma işini bir yükleniciye vermesinin ve yüklenicinin bu işten kâr elde etmesinin yasal açıdan mümkün olup olmadığıdır.

Her iki davada da bölge mahkemeleri, baskı merkezlerinin telif hakkını ya da CC lisansını ihlal etmediğine karar verdi. New York 2. Bölge Mahkemesinin verdiği karar temyiz edildi, sonuçta ABD Yüksek Mahkemesi baskı merkezlerinin (FedEx) ders kitaplarını CC BY-NC-SA lisansı uyarınca kullanan okul yönetimlerinin isteği üzerine çoğaltabileceğine karar verdi. Diğer davada California Merkez Mahkemesi de Office Depot'un ders kitaplarını çoğaltabileceğine karar verdi. Great Minds'ın bu kararı da temyize götürmesi sonucunda California 9. Yüksek Mahkemesi, 2019 Kasım ayında tarafların sözlü beyanlarını dinledi. CC bu davaya iştirak etti (davanın özeti için [buraya tıklayın](#)). Creative Commons'un avukatının sözlü beyanını da içeren beyanlar için [buraya tıklayın](#).

Philpot ile Media Research Center Inc arasındaki dava Üçüncü davada profesyonel fotoğrafçı Larry Philpot, bir Creative Commons lisansı kapsamında Wikimedia Commons sitesinde paylaştığı iki fotoğrafın Media Research Center (MRC) şirketi tarafından yayınlandığını fakat isminin belirtilmediğini yani atıf yapılmadığını öne sürdü.

Keşif yapıldıktan (yani ilgili kanıtlar resmen toplandıktan) sonra MRC mahkemeye [ifade vererek](#), fotoğrafları haber ve yorum amacıyla kullandığını, bu tür kullanımların ABD telif hakkı yasasına göre adil kullanım sayıldığını ve bu nedenle Philpot'a ait telif hakkını ihlal etmediğini öne sürdü.

Doğu Virginia Bölge Mahkemesi dava sonucunda verdiği [kararda](#) MRC'nin söz konusu iki fotoğrafı kullanmasının ABD telif hakkı yasasına göre adil kullanım sayıldığına karar verdi. Mahkeme kararında adil kullanım olduğu için CC lisansı uyarınca fotoğrafların sahibine atıl yapılmasının gerekmediği sonucuna vardı.

Adil kullanım halinde CC lisansında yer alan koşulların yerine getirilmesi gerekmez. Bu tüm CC lisanslarının başlıca koşullarından biridir. CC lisansları sadece telif hakkı yasası uyarınca gereken izinleri vermektedir.

Bu davalar hakkında ek bilgi için lütfen [CC yasal veri tabanına](#) ve ek kaynaklar bölümüne bakın.

Son notlar

Creative Commons lisansı ile eserinizi paylaşmanız cömertçe bir harekettir, fakat başkalarının eserinizi kullanmasını ve yeniden düzenleme (remix) yapmasını kolaylaştırmaya yetmez. Paylaştığınız esere erişen kişilerin açısından düşünün. Eserinizi kolayca indirmeleri, kullanmaları ve/veya değişiklik yapmaları mümkün mü? CC lisansının izin verdiği kullanımları zorlaştıran yasal veya teknik engeller var mı?

Dipnotlar

[1] Creative Commons'ın sorumlu bir lisans yöneticisi olarak görevlerinden biri, lisansları hakkında rehberlik etmek ve eğitim vermektir. Creative Commons ihtilaflarda veya davalarda daima lisanslar ve onların yorumlanması hakkında görüş bildirmektedir ancak asla davacı ya da davalı lehine veya aleyhine görüş bildirmemektedir. Creative Commons'ın görüş bildirdiği davalar hakkında ayrıntılı bir analiz, Bölüm 3.4'te verilmiştir. Creative Commons dünya genelinde mahkeme kararlarını ve içtihat kararlarını içeren veri tabanını wiki sayfasında tutmaktadır.

4.3 CC lisanslı eserleri bulmak ve yeniden kullanmak

CC lisanslı eserler ve kamu malı eserler, herkesin kullanabileceği kaynaklardır. Bu eserlerden alıntı yaptığınızda yaratıcısına atıf yapmanız ve diğer ilgili lisans koşullarını yerine getirmeyi unutmayın.

Öğrenim çıktıları

Bu bölümü tamamladığınızda;

- CC lisanslı eserleri tarayıp ve bulabilecek,
 - CC lisanslı eserleri yeniden kullanırken doğru biçimde atıf verebileceksiniz.
-

Neden önemli?

İnternette bir milyardan fazla CC lisanslı eser bulunuyor. Sizin için faydalı olabilecek eserleri nasıl bulabilirsiniz? Bulduktan sonra yeniden kullanmak için ne yapmanız gerekir?

CC lisanslı eserleri keşfetmek için çeşitli yöntemler var. Arama motorlarını kullanabilirsiniz veya belirli platformları veya siteleri inceleyebilirsiniz. Kullanacağınız çalışmayı bulduğunuzda yapmanız gereken en önemli şey, esere doğru atıf vermenizdir.

Sizin için neden önemli?

Yıllar boyunca gördüğünüz veya incelediğiniz CC lisanslı eserleri düşünün? Onları bulmak için ne yaptınız? Bu eserleri paylaştıysanız yazara nasıl atıf yapılacağını biliyor muydunuz?

Temel bilgiler

CC lisansı eserleri ararken uygulayabileceğiniz çeşitli stratejiler bulunmaktadır. Pek çok arama motoru lisanslı eserlerin çok küçük bir bölümünü bulmaktadır. Sitelerinde paylaşılan eserleri CC lisanslamaya olanak sağlayan pek çok platform, CC içeriği bulmak için kendi arama filtrelerini sunmaktadır. [OER Commons](#) bu platformlardan biridir.

Belirli bir türde içerik arıyorsanız, arama yapacağınız platformları buna göre daraltabilirsiniz. Wikipedia çeşitli alanlardaki [başlıca CC lisanslı kaynakların ayrıntılı bir listesini](#) sağlamaktadır.

Belirli bir CC lisansına sahip eserleri de arayabilirsiniz. Creative Commons'ın her bir lisansı açıklayan, o lisansı kullanan projelerin ve kişilerin örneklerini içeren sayfalarına bakabilirsiniz:

- [CC lisansı ile düzenlenen kullanım örnekleri](#)
- [CC0 lisansı ile kamu malı haline gelen eserlerin örnekleri](#)

CC lisanslı içeriğin yeniden kullanılması

Bulduğunuz CC lisanslı bir eseri kullanmak isterseniz bilmeniz gereken en önemli şey, nasıl atıf yapılacağını bilmenizdir. Tüm CC lisansları eserin yaratıcısına atıf yapılması koşulunu içerir. Unutmayın; CC lisanslarının aksine CC0 lisans değildir. Kamu malı tahsis aracıdır ve bu nedenle atıf yapılması gerekmez. Buna rağmen kaynağı belirtmek yasal açıdan gerekmeseyse bile iyi uygulama sayılmaktadır.

Atıf elementleri basittir, yine de ne kadar çok bilgi verirseniz o kadar iyidir. Kullanıcılar CC lisanslı eserlerin nereden geldiğini bilmek isterler, yaratıcılar da isimlerinin eserleriyle birlikte anılmasını isterler. Eser sahibi atıf detayında ayrıntılı bilgi vermişse, o bilgi mümkünse aynen korunmalıdır.

Madde 4.1'de anlatıldığı gibi atıf vermenin en iyi yolu "TASL" yöntemini uygulamaktır.

- 2 A = Yazar
- 3 S = Kaynak
- 4 L = Lisans

CC lisanslarında yer alan atıf koşulları, kasıtlı olarak, içeriğin farklı kullanım Őekillerini kapsayacak esneklikte tasarlanmıştır. Bir film yönetmeni atıf yaparken, akademik bir makale yayınlayan bir bilim insanına kıyasla farklı seĀeneklere sahiptir. CC wiki sitesindeki [Best Practices for Attribution](#) (Atıf için İyi Uygulamalar) sayfasını inceleyin. Bu sayfada listelenen seĀenekler arasında eseriniz için hangi atıf Őeklinin en uygun bulunduğunuzu düşünün.

Eserleri kopyalarken (bir sonraki ünite de anlatılan remix yani birleştirip yeniden düzenlemenin aksine) dikkate alınması gereken bir diğer ana koşul Gayri Ticari (NonCommercial-NC) kısıtlamasıdır. Eğer kullandığınız eser NC koşulunu içeren üç tür CC lisansından biri kapsamında yayınlanmışsa, o eseri ticari amaĀla kullanmamanız gerekir.

Unutmayın; eğer lisans kapsamında olmayan ekstra bir izin almak isterseniz, her zaman eserin yaratıcısına ulaşabilirsiniz.

Son notlar

Atıf muhtemelen Creative Commons lisanslarının en önemli özelliğidir. Yasal açıdan gerekmesi bile eserinize atıf yapılmasını neden istediğinizi düşünün. Atıf vermek, yazarlar için ve onların eserlerini online ortamda keşfeden kullanıcılar için nasıl bir değer sağlıyor?

4.4 CC lisanslı eserleri remikslemek

Öğrenim çıktıları

Bu bölümü tamamladığınızda;

- Uyarlama yapmanın ne anlama geldiğini tanımlayabilecek,
- Aynı Lisansla Paylaş (ShareAlike) maddesinin kapsamını açıklayabilecek,
- Türetilemez (NoDerivatives) maddesinin kapsamını açıklayabilecek,
- Lisans uyumluluğunun anlamını bilecek ve lisansların uyumlu olup olmadığını belirleyebileceksiniz.

“Soslarn kombinasyonu”, Fotoğraf: City Foodsters. CC BY 2.0

Neden önemli?

Creative Commons lisanslarının en büyük özelliği, yeni eserler yaratmak için kullanabileceğiniz içerik havuzunu büyütmesidir. Bu potansiyelden faydalanmak için, CC lisanslı eserleri ne zaman ve nasıl kullanabileceğinizi ve uyarlayabileceğinizi bilmeniz gerekir. Bunun için ilgili CC lisanslarının koşullarına dikkat etmeniz ve uyarlama kavramının telif hakkı açısından anlamını bilmeniz gerekir.

Sizin için neden önemli?

Başkasının yarattığı CC lisanslı bir çalışmayı, kendi yarattığınız bir eserde nasıl kullanabileceğinizi hiç merak ettiniz mi? Kullanmak istediğiniz bir eser bulduğunuz fakat bunu kendi eserinizde kullanmak için AynıLisanslaPaylaş (ShareAlike) lisansını uygulamanız gerekip gerekmediğini bilemediğiniz oldu mu?

Temel bilgiler

CC lisanslı bir eseri kopyalamak ve paylaşmak basit bir iştir. Yaratıcıya atıf vermeniz ve eserin CC lisansında Gayri Ticari (NonCommercial-NC) varsa ticari amaçla kullanmamanız yeterlidir.

Peki CC lisanslı bir eserde değişiklik yaparsanız veya yarattığınız yeni bir esere eklerseniz ne olur? Birincisi, başka bir kişiye ait CC lisanslı eser, telif hakkı istisnası veya sınırlaması (örneğin adil kullanım veya adil muamele) kapsamına giriyorsa, CC lisansı uyarınca yükümlülüğünüz yok demektir. Eser bu kapsamda değilse, CC lisansının verdiği eseri uyarlama iznine uymanız gerekir. ***Bu durumda yanıtlanması gereken soru, yaptığınız işin uyarlama olup olmadığıdır.***

Uyarlama (veya dünyanın bazı bölgelerindeki adı ile, türetilmiş eser), telif hakkı yasasında tanımlanan bir kavramdır.[1] Telif haklı bir eserden yola çıkarak yaratılan ve telif hakkı ile korunacak kadar özgün olan yeni bir eser anlamına gelmektedir. Bir eserin uyarlama olup olmadığını saptamak bazen zordur, ancak bazı açıkça belirtilmiş sınırlar bulunmaktadır. CC sitesinde yer alan ve uyarlama terimini açıklayan yazıyı okumak için [buraya tıklayın](#). Uyarlama örnekleri arasında bir romana dayalı film çekmek veya bir kitabı başka bir dile çevirmek bulunmaktadır.

Unutmayın ki bir eserde yapılabilecek her değişiklik uyarlama olmaz, örneğin gramer hatalarının düzeltilmesi. Uyarlama sayılması için bir başka önemli nokta, yeni eserin orijinal esere dayalı veya ondan türetilmiş olduğudur. Örnek olarak yazdığınız bir makalede şiir tekniğini anlatırken bir şiirden birkaç satır alıntı yaparsanız makaleniz uyarlama sayılmaz. Çünkü makaleniz o şiirden türetilmiş veya o şiire dayalı bir eser değildir. Öte yandan bir şiirin satırlarının yerlerini değiştirirseniz ve yeni satırlar eklerseniz sonuçta ortaya çıkan çalışma uyarlama sayılır.

Dikkate alınacak bazı kullanım türleri (bunların bazılarını önceki bölümlerde öğrenmişsiniz!):

- Bir eserin bazı bölümlerini alıntı yapmak. Bu konuda sık sorulan sorular için [buraya tıklayın](#).
- Bir eseri farklı bir formatta kullanmak. Bu konuda sık sorulan sorular için [buraya tıklayın](#).
- Bir eserde değişiklik yapmak. Bu konuda sık sorulan sorular için [buraya tıklayın](#).

i Temel ilke: Tüm CC lisanslarının 4.0 sürümleri Gayri Ticari (ND) içeren lisanslar dahil, CC lisanslı eserden uyarlama yapma izni vermektedir. ND lisansları ile diğerleri arasındaki fark; ND lisanslı bir eserden uyarlama yapılırsa o uyarlama başkalarıyla paylaşılamaz. Örnek olarak, bir kişi başkasının ND lisanslı eserinden uyarlamalar yapabilir. Fakat bu durumda ND, o kişiye yaptığı uyarlamaları başkalarıyla paylaşmasına izin vermez.

Eğer CC lisanslı bir eseri kullanırsanız ve bu kullanım bir uyarlama değilse:

- Kullandığınız eser AynıLisanslaPaylaş (ShareAlike) lisanslı olsa bile, kendi eserinize AynıLisanslaPaylaş (ShareAlike) uygulamanız gerekmez;
- ND kısıtlaması, ND lisanslı bir eseri kullanmanız için engel değildir; ve
- CC lisanslı bir eseri atıf yapmak koşuluyla ve varsa gayri ticari kullanım yasağına riayet etmek koşuluyla kendi eserimize ekleyebilirsiniz.

Eğer CC lisanslı bir eserden uyarlama eser yaratırsanız, o uyarlamayı paylaşmanız yasak veya koşullu olabilir. Şimdi bu konu üzerinde duracağız. Fakat önce koleksiyonlar hakkında bilgi paylaşalım.

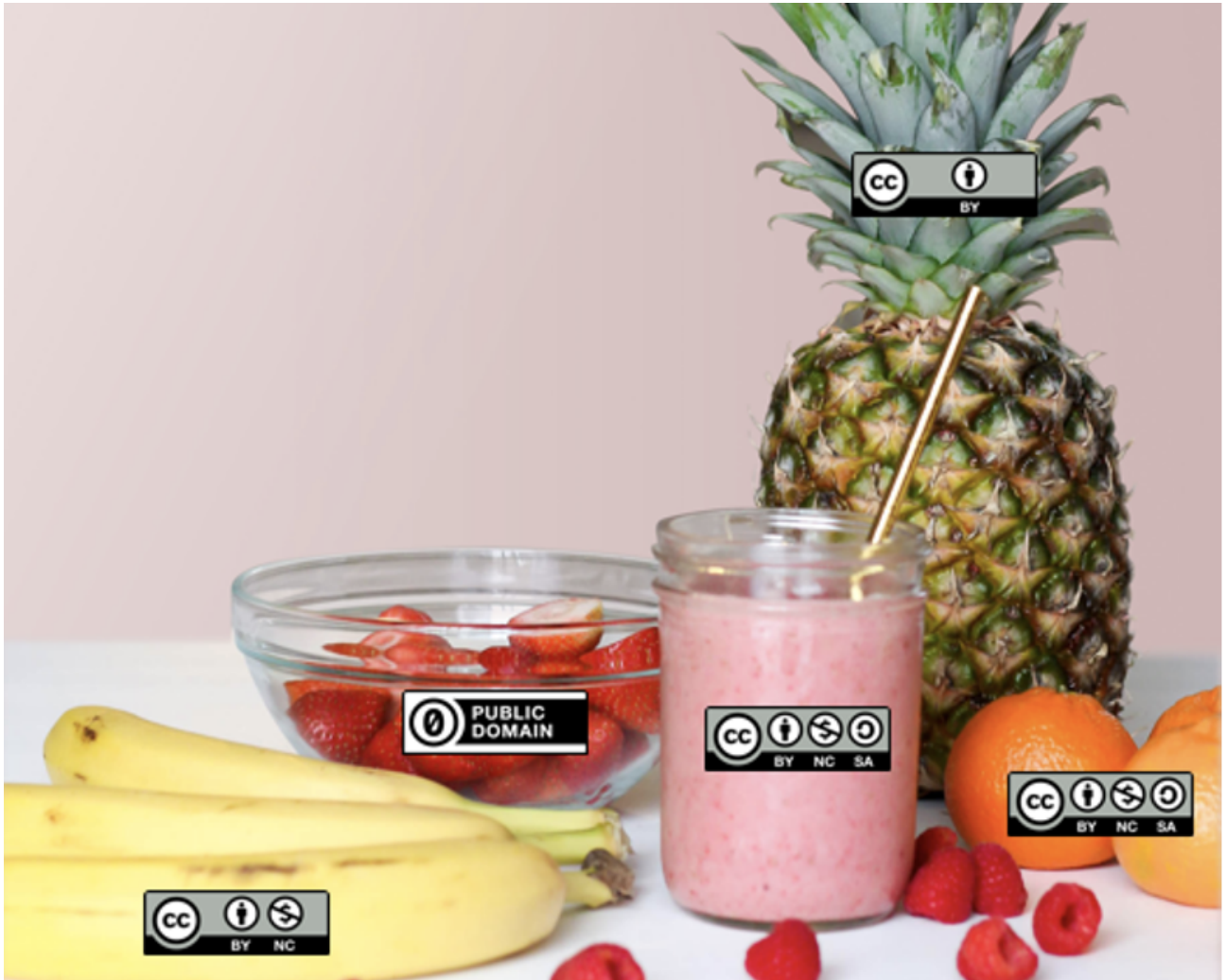
Uyarlamalar/ remiks ve koleksiyonları ayırt etmek

Giriş notu: Bir fotoğrafın slayt sunumunda yeniden kullanılması gibi birçok durumda, herhangi bir uyarlamanın oluşturulmadığı açıktır. Bununla birlikte, birden fazla çalışmayı daha büyük bir çalışmada bir araya getirirken karar vermek daha zor olabilir. Uyarlamalar ve koleksiyonlar arasındaki bu ayırım, telif hakkı yasasındaki en karmaşık kavramlardan biridir.

Ayrıca yeniden düzenlemeler yetki alanına göre değişir ve belirli bir yetki alanı dahilinde bile, bir yargıcın ikisi arasında kararı öznel olabilir, çünkü güvenilmesi gereken az sayıda kesin kural vardır.

Başkalarının çalışmalarının bir uyarlaması veya remiksinin aksine, koleksiyon terimi ayrı ve bağımsız eserleri bir araya getirmek anlamına gelmektedir. Koleksiyon, uyarlama değildir. Üyelerimizden birinin yaptığı benzetmeye göre uyarlama ile koleksiyon arasındaki fark, karışık meyve suyu ile yemek arasındaki farka benzemektedir.

Uyarlama/remiks, karışık meyve suyu gibi farklı kaynaklardan alınan materyalleri birleştirerek ortaya yeni bir sonuç çıkarmak anlamına gelmektedir.

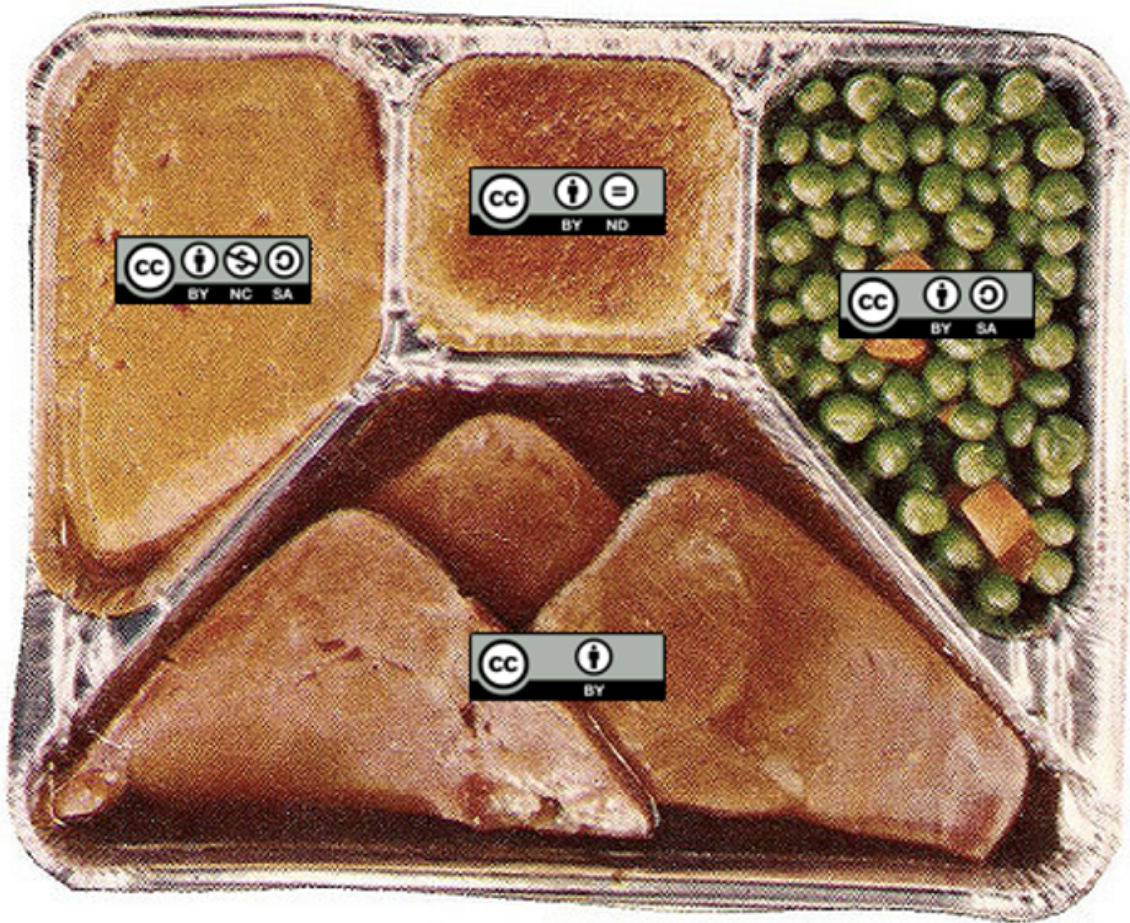

Atıflar: "CC Smoothie" Nate Angell. CC BY., "Strawberry Smoothie On Glass Jar" dan türetilen çalışma. Element5 (<https://www.pexels.com/photo/strawberry-smoothie-on-glass-jar-775032/>) kamu malı; çeşitli Creative Commons lisans butonları. Creative Commons (<https://creativecommons.org/about/downloads>). CC BY.

Uyarlamada/ remikste, aynı karışık meyve suyunda olduğu gibi hangi eserin nerede bittiği ve hangi eserin nerede başladığı genelde anlaşılmaz. Bu esneklik yeni eserin yaratıcısı için faydalıdır, fakat her durumda uyarlamada kullanılan bölümlerin yaratıcılarına atıf yapılması gerekir.

Bir eğitim uyarlaması örneği olarak, birden çok sayıda açık eğitim materyallerinin bir araya gelerek bir açık ders kitabının bölümünü oluşturması verilebilir. Bu gibi bir durumda okuyucu hangi sayfada hangi materyalin kullanıldığını anlayamaz. Bununla beraber, kitap bölümünün sonundaki dipnotta remiks yapılan kaynakların tümüne atıf verilmelidir.

Koleksiyon, farklı tür yiyecekleri sofrada birlikte sunan yemek gibi farklı eserleri bir araya getirmek anlamına gelmektedir. Örnek olarak farklı yazarlara ait açık lisanslı eserleri bir kitapta toplarsanız koleksiyon olur.

Atıflar: "CC TV Dinner". Nate Angell. CC BY. ; "tv dinner 1" den türetilmiş çalışma. adrigu (<https://flic.kr/p/6AMLDF>). CC BY; çeşitli Creative Commons lisans butonları. Creative

Commons (<https://creativecommons.org/about/downloads>). CC BY.

Bir koleksiyon hazırlarken eklediğiniz her eser için atıf ve lisans bilgilerini belirtmeniz gerekir. Böylece koleksiyona erişen herkes, hangi eserin kime ait olduğunu ve her eser için geçerli lisans koşullarını öğrenir. Üçüncü şahıslara ait olan ve yeni eserinize eklediğiniz eserlerin telif hakkı statüsünü gereken şekilde belirtmek için, lisans seçimi hakkında 4.1'de verilen bilgilere bakınız.

Koleksiyona eser eklerken size ait içerik için ayrı bir telif hakkı alabilirsiniz. Fakat böyle bir telif hakkı sadece esere eklediğiniz yeni katkılar için geçerlidir. Katkı terimi koleksiyonlarda çeşitli eserleri seçmeniz ve düzenlemeniz anlamına gelir, o eserlerin kendisi anlamına gelmez. Örnek olarak çeşitli şairlerin şiirlerini bir araya getirerek bir şiir antolojisi hazırlayabilirsiniz, giriş yazısı yazabilirsiniz ve kapak tasarlayabilirsiniz, fakat o antolojiye ilişkin telif hakkınız ve lisansını verebileceğiniz telif hakkınız sadece şiirlerin düzenlemesini, giriş yazısını ve kapağı kapsar, şiirlerin kendisini kapsamaz. Şiirler size ait olmadığı için lisansını veremezsiniz.

CC lisanslı eser veya eserlerin uyarlamasını yaparsanız ne olur?

Genel kurallar

- Eğer orijinal eser Türetilemez (ND) lisanslı ise, kendi özel kullanımınız için uyarlama ve değişiklik yapabilirsiniz, fakat -yukarıda belirtildiği gibi- başkalarıyla paylaşamazsınız.
- Eğer orijinal eser AynıLisanslaPaylaşım (ShareAlike) lisanslı ise, uyarlama eserinizi için AynıLisanslaPaylaşım koşulu geçerlidir. Uyarlama eseri aynı veya benzer bir lisans ile paylaşmalısınız. Bu konuda daha fazla bilgi aşağıda verilmiştir.
- Lisans uyumluluğunu dikkate almanız gerekir. Lisans uyumluluğu terimi, hangi tür lisanslı eserlerin uyarlama yeni bir eser için kullanılabileceğini belirtmek için kullanılır.
- Her durumda, uyarlama yaparken özgün eserin yaratıcısına atıf yapmanız gerekir.

Senaryolar

CC lisanslı bir eserden uyarlama yaparken en basit senaryo, tek bir CC lisanslı eseri almak ve uyarlamaktır.

İki veya daha fazla CC lisanslı eseri almanız ve yeni bir eser olarak uyarlamanız daha karmaşık bir senaryodur.

Her iki durumda, uyarlamada sahip olduğunuz telif hakkının lisansını vermek için opsiyonlarınızın ne olduğunu dikkate almanız gerekir; bu tür lisansa Uyarlayıcı Lisansı adı verilir. Unutmayın ki uyarlamada sahip olduğunuz haklar sadece sizin yaptığınız katkılar için geçerlidir. Orijinal eser lisansı, orijinal eserin uyarlamaya dahil edilen bölümlerinin yeniden kullanımını yönetmeye devam eder. Bu konuda aşağıdaki [Uyarlayıcı Lisans Grafiği](#) yardımcı olabilir. Bu grafikte sol sütunda tanımlanan lisanslı içeriklerden uyarlama yaparsanız, uyarlamaya eklediğiniz katkılar için üst sırada yeşil renkli kutuda gösterilen lisansı uygulayabilirsiniz. Eğer ilgili kutucuk sarı ise teknik olarak yanlış olmaz ama CC bu lisansı kullanmanızı önermez. Eğer kullanırsanız, uyarlamada farklı koşullara için birden fazla telif hakkı bulunduğunu belirtmeniz gerekir. Böylece sizin uyarlamanızı kullanacak kişiler tüm hak sahiplerinin lisansları uyarınca gereken yükümlülüklerini öğrenebilirler. Koyu gri kutucuklar, Uyarlayıcı Lisansı olarak kullanamayacağınız lisansları göstermektedir.

Adapter's license chart		Adapter's license						
		BY	BY-NC	BY-NC-ND	BY-NC-SA	BY-ND	BY-SA	PD
Status of original work	PD	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green
	BY	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Yellow
	BY-NC	Yellow	Green	Green	Green	Yellow	Yellow	Yellow
	BY-NC-ND	Grey	Grey	Grey	Grey	Grey	Grey	Grey
	BY-NC-SA	Grey	Grey	Grey	Green	Grey	Grey	Grey
	BY-ND	Grey	Grey	Grey	Grey	Grey	Grey	Grey
	BY-SA	Grey	Grey	Grey	Grey	Grey	Green	Grey

CC Uyarlayıcı Lisansı Grafiği / CC BY 4.0

Uyarlayıcı lisansını seçmek

- Eğer özgün eserin lisansında BY veya BY-NC koşulu varsa, uyarlayıcı lisansına en az aynı lisans elementlerini eklemenizi tavsiye ediyoruz. Örnek olarak BY-NC lisanslı bir eserden uyarlama yaparsanız, uyarlayıcı lisansınıza BY-NC koşulunu ekleyin. Eğer BY

koşulunu içeren lisanslı bir eserden uyarılama yaparsanız, uyarlayıcı lisansınıza BY veya BY-NC koşulunu ekleyebilirsiniz.

- Eğer özgün eserin lisansında BY-SA veya BY-NC-SA koşulu varsa, uyarlayıcı lisansınız orijinal eserin lisansı ile aynı olmalıdır ya da özgün eserin lisansı ile uyumlu bir lisans olmalıdır. Lisans uyumluluğu hakkında ek bilgi aşağıda verilmiştir.
- Unutmayın; orijinal eserin lisansı BY-ND veya BY-NC-ND koşulunu içeriyorsa uyarılamanızı başkalarıyla paylaşamazsınız. Bu durumda herhangi bir uyarlayıcı lisansı kullanamazsınız.

Lisans uyumluluğu kavramını anlamak

Lisansların “uyumluluğu”ndan söz edildiğinde, bu pek çok farklı duruma işaret edebilir.

Lisans uyumluluğu türlerinden biri, bir eser için uyarlayıcı lisansı olarak hangi lisansı kullanabileceğiniz sorusunu içerir. Bu konu yukarıda anlatılmıştı. Örnek olarak BY-NC koşulu, BY koşulu ile uyumludur. Yani BY koşulu içeren lisanslı bir eseri uyarlayabilir ve uyarılama eser için BY-NC koşulu içeren lisans verebilirsiniz.

Aynı Lisansla Paylaş (SA) lisansları, tanım gereği çok az tür lisans ile uyumludur. 1.0 sürümünden sonraki tüm SA lisansları, uyarılamanız için aynı lisansın en son sürümünü kullanmanıza izin vermektedir. Örnek olarak BY-SA 2.0 sürümü lisanslı bir eserden uyarılama yaparsanız uyarılamanız için BY-SA 4.0 sürümü lisans verebilirsiniz hatta vermeniz gerekir. Ayrıca SA amaçları için CC uyumlu lisanslar olarak hazırlanmış az sayıda CC harici lisans da bulunmaktadır. Ek bilgi için [buraya tıklayın](#).

Bir başka lisans uyumluluğu türü, birden fazla orijinal eserden yapılan uyarılama (bu bağlamda yaygın olarak “remiks” adı ile anılır) için hangi tür lisansların uyumlu olduğu sorusu ile ilgilidir. Bu durumda aşağıdaki yeniden düzenleme grafiği yardımcı olabilir. Bu grafikte sol sütunda gösterilen eserlerden hangisinden uyarılama yaparsanız üst sağ sırada ona karşılık gelen lisansı uyarılamanız için kullanabilirsiniz. Eğer sıranın sütunla kesiştiği noktada onay işareti varsa bu iki tür lisans kapsamındaki eserlerle remiks yapılabilir. Eğer kesişme noktasında “X” işareti varsa - istisna veya kısıt bulunması dışında- o eserlerle remiks yapılamaz.

								
	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✗
	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✗
	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✗
	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗
	✓	✓	✓	✗	✓	✗	✓	✗
	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
	✓	✓	✓	✗	✓	✗	✓	✗
	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗

CC Lisans Uyumu Grafiği / CC BY 4.0

Yukarıdaki grafiği kullanarak uyarlamanız için hangi lisansı vereceğinizi belirlerken, birleştirdiğiniz eserlerin iki lisansından hangisi en kısıtlı lisans ise onu seçmenizi tavsiye ederiz. Uyarlayıcı lisansı için bu tek seçeneğiniz olmamakla birlikte, uyarlamanızı başkalarının yeniden kullanımını kolaylaştırmak için en iyi yöntemdir.

Son notlar

Bir eseri telif hakkına uygun şekilde remikslemek zor bir iş olabilir. Bu bölümde söz konusu bir durumda ne yapmanız gerektiği konusunda bilgi edindiğinizi ümit ediyoruz. En önemli soru, telif hakkı alınabilir bir uyarlama yapıp yapmadığınızdır. Bu soruyu yanıtlarsanız eserimize hangi CC lisanslı eserleri ekleyebileceğinizi belirleyebilirsiniz.

Dipnotlar

[1] “Uyarlama” ve “uyarlama eser” terimleri hakkında bilgi ve bu terimlerin CC lisanslarında nasıl kullanıldığı, 2. bölümde açıklanmıştı. Tekrar okumak için [buraya tıklayın](#).

Ek kaynaklar

Madde 4.2'de anlatılan davalar hakkında ek bilgiler

FedEx aleyhine açılan davada verilen karar, Amerikan 2. Yüksek Mahkemesi tarafından onaylandı ve gerekçe şöyle açıklandı: "Sonuç olarak, okulların materyalleri ticari amaçla kullandığının iddia edilmediğini dikkate alarak, lisansın kesin koşulları, lisans uyarınca sahip olduğu hakları kullanan okullar adına FedEx'in materyalleri çoğaltmasına ve karşılığında FedEx'in maliyetinin üstünde bir ücret almasına izin vermektedir. Mahkeme kararının onaylanmasına karar verildi."

Office Depot aleyhine açılan davada, Great Minds davalının baskı merkezlerinin FedEx ile aynı şekilde BY-NC-SA 4.0 lisansını ihlal ettiğini öne sürdü. Great Minds ayrıca Office Depot personelinin okulları dolaşarak baskı siparişleri topladığını ve bu durumun lisansın ihlal edildiğini gösteren başka bir kanıt olduğunu iddia etti. Bu dava ile FedEx davası arasındaki fark, Great Minds ile Office Depot arasında bir sözleşme imzalanmış olması ve söz konusu sözleşmeye göre Office Depot'un ders kitaplarını okullar için basmasının ve karşılığında Great Minds'e royalti ücreti ödemesinin gerekmesiydi.[1]

California Merkez Mahkemesi, Office Depot'un haklı olduğuna karar verdi ve gerekçeyi şöyle açıkladı: "Creative Commons lisansı, lisanslı materyallerin tamamını veya bir kısmını sadece ticari olmayan amaçlar için çoğaltma hakkını okullara açıkça vermektedir ve okulların materyalleri çoğaltma işini Office Depot gibi üçüncü şahıslara vermesini yasaklamamaktadır. Okullar Creative Commons lisansı uyarınca sahip oldukları hakları kullanan kuruluşlar oldukları için Office Depot'un okullara verdiği baskı hizmetlerinden kâr elde edip etmediğinin dava konusuyla ilgisi yoktur."

Mahkeme kararında ayrıca şu sonuca vardı: "Creative Commons lisansı okullara (1) materyalleri gayri ticari amaçlar için çoğaltma ve kullanma hakkı vermektedir; (2) okulların materyalleri herhangi bir yöntemle veya süreçle halka temin etmesine izin vermektedir; (3) okulların üçüncü şahıslardan baskı hizmeti almasını yasaklamamaktadır. Lisansı kullanan, lisans kapsamında sahip olduğu hakları kullanırken üçüncü şahıs yüklenicilerden hizmet alabilir, çünkü lisans böyle bir hizmet almayı yasaklamamaktadır. Great Minds, Office Depot'un verdiği hizmetin lisans kapsamında olmadığını iddia etmemiştir, bu nedenle Office Depot'un telif hakkını ihlal ettiğine ilişkin Great Minds'in iddiası kanıtlanmamıştır".

Mahkeme, Office Depot personelinin okulları dolaşarak baskı siparişleri topladığı iddiasını da değerlendirdi ve bunun sonucu değiştirmeyeceğine karar verdi. Great Minds ile Office Depot arasındaki davada verilen bu karar, California 9. Yüksek Mahkemesinde temyiz edildi.

Lisanslarda değişiklik yapmak hakkında ek bilgi

Creative Commons'ın sık sorulan sorulardan yaptığı seçmeler. [CC BY 4.0](#)

- Kullandığım lisansın koşullarında değişiklik yapabilir miyim?
<https://creativecommons.org/faq/#can-i-change-the-license-terms-or-conditions>
- Eserimi kullanan kişilerle ayrı veya ek bir anlaşma imzalayabilir miyim?
<https://creativecommons.org/faq/#can-i-enter-into-separate-or-supplemental-agreements-with-users-of-my-work>

Creative Commons, CC lisanslarının değiştirilmesi, [CC BY 4.0](#)

- CC lisanslarının değiştirilmesi konusunda Creative Commons'ın uyguladığı kurallar:
https://wiki.creativecommons.org/wiki/Modifying_the_CC_licenses

Lisanslı eserlerin CC simgesi ile işaretlenmesi hakkında ek bilgi

Creative Commons, İşaretleme/Yaratıcılar/Üçüncü Şahıslara Ait İçerikleri İşaretlenmesi. CC BY 4.0

- Üçüncü şahıslara ait içeriklerin işaretlenmesine ilişkin en iyi uygulamalar ve ayrıntılı bilgi:
https://wiki.creativecommons.org/wiki/Marking/Creators/Marking_third_party_content#Additional_explanation_and_tips

Lisans uyumluluğu hakkında ek bilgiler

Creative Commons, Uyumlu Lisanslar. CC BY 4.0

- Hangi lisansların uyumu olduğu, uyumun nasıl işlediği ve lisanslar arasında uyum olmayan durumlar hakkında bilgiler. <https://creativecommons.org/share-your-work/licensing-considerations/compatible-licenses>

Creative Commons, Wiki/CC Lisansı Uyumluluğu. CC BY 4.0

- CC lisans uyum grafiği hakkında ek bilgi
https://wiki.creativecommons.org/wiki/Wiki/cc_license_compatibility

Lisans Uyumluluğu. CC BY-SA 3.0

- CC lisansları olmayan açık lisanslar dahil lisans uyumu hakkında Wikipedia maddesi.
https://en.wikipedia.org/wiki/License_compatibility

CC lisansları hakkında ek bilgiler

Melanie Dulong de Rosnay, Creative Commons Licenses Legal Pitfalls: Incompatibilities and Solutions, Amsterdam Üniversitesi Bilgi Hukuku Enstitüsü ve Creative Commons Hollanda. CC BY 3.0 NL

- Çeşiti uluslararası uygulamalarda karşılaşılan uyumsuzlukların hukuki yönleri hakkında ayrıntılı bir rapor
https://www.creativecommons.nl/downloads/101220cc_incompatibilityfinal.pdf

Till Kreutzer, User Related Drawbacks of Open Content Licensing adlı makale, Open Content Licensing: From Theory to Practice içinde, editör Lucie Guibault ve Christina Angelopoulos. CC BY NC 3.0

- CC lisanslı ve diğer açık lisanslı materyallerin kullanıcılarının karşılaştıkları bazı karmaşık sorunları açıklayan makale. https://books.google.ca/books?id=RW1P5XOp_NoC&lpg=PA127&dq&pg=PP1#v=onepage&q&f=false

Dipnotlar

[1] Dava dilekçesine göre bu sözleşme, FedEx davası devam ederken imzalandı. Fakat bölge mahkemesi FedEx lehine karar verdikten sonra Office Depot, Great Minds ile imzalamış olduğu sözleşmeyi sona erme tarihinden önce feshetti ve mahkemenin FedEx davasında verdiği karara dayanarak Great Minds'a royalti ücreti ödemeksizin Great Minds'in materyallerini okullar için basmaya devam etti.